

TSHIVENDA LUAMBO LWA DAMUNI GIREIDI YA NTHA (Bambiri la Vhuvhili)	119-1/2 L	2
--	------------------	----------

**GAUTENG MUHASHO WA PFUNZO
MULINGO WA TSHITIFIKHEITHI TSHA MATIRIKI**

FEB / MAR 2006

**TSHIVENDA LUAMBO LWA DAMUNI
GIREIDI YA NTHA
(Bambiri la Vhuvhili)**

TSHIFHINGA: Awara 3

MARAGA: 100

PFESANI:

- Hu na khethekanyo tharu: A, B na C.
- Kha khethekanyo ya A Mbudziso 1 i fhindulwe nga vhothe.
- Kha khethekanyo ya A Mbudziso 2 ni fhindule mbili fhedzi.
- Kha khethekanyo ya B, nangani mbudziso ya u toolola KANA ya vhubudziso vhotuku.
- Kha khethekanyo ya C, nangani mbudziso nthihi ya vhubudziso vhotuku KANA ya u toolola.
- Mbudziso dzotho dzi fhindulwe nga Tshivenda tsho kunaho.

**KHETHEKANYO YA A
ZWIRENDO**

MBUDZISO 1

Iphi la tshinoni – E. M. Thagwane

1. Vhalani tshirendo tshi re afho fhasi u ri ni do kona u fhindula mbudziso dzi no do tevhele:

THASE	
Lunako lwau ndi mulilo, Lu bvula matsilu vhutsilu, Lu bvula tshitoni thoni, Lulimi lwa tanza maipfi mutoli.	3
Tshifhatuwo tshau tshi ravhadisa Vha funaho muta na mashaka, Vha tona lunako lwau nga mazwifhi, Vha tshi kakarikela u u wisa.	6
U tinalala ha madamu au, U divha hau madi, Zwi fasha mihumbulo ya goswi na muhali, Wa humbelwa u vha mukuvhatedzi,	9 12

Lunako lwau u songo lu avhela nguluvhe,
 U lindele ane vhulenda na tshilidzi a phukhula,
 U lindele ane tshivhidzoni a si dzhenele u wana khomba,
 U lindele ane a si fhembe vhanwe mihumbulo.

- 1.1 Murendi u amba mini nga thase? (2)
- 1.2 U divha madi zwi amba mini? (2)
- 1.3 Murendi ha toti uyu muthu a tshi ita mini nga lunako lwawe? (2)
- 1.4 Murendi o shumisa figara-de ya muambo kha mutaladzi wa 1 tshitanza tsha u thoma? (1)
- 1.5 Tshifhatuwo tsha uyu muthu hu pfi tshi ita mini kha vhano funa mashaka? (1)
- 1.6 U tinalala ha madamu zwi amba mini? (2)

[10]

MBUDZISO 2

Mulisa – M. J. Mafela

- 2.1 Vhalani tshirendo tshi re afho fhasi ni kone u fhindula mbudziso dzi no do tevhela:

Kholomo	
Musi ni pfuloni yanu yavhudi, Ye na kumedzwa nga Mutshidzi. Ni mona-mona hothe-hothe, Naho mulisa o lavhdesa.	3
Ni khamedzana nga mananga anu. Na rogolelana lu pfisho vhutungu. Zwi khathula mbilu ya mulisa. Naho na mu zwondolola no sinyuwa.	6
Mufhifhiri u re afha pfuloni, Hune na zhamba masiari na vhusiku. Na kandekanya pfulo nga khwanda dzanu. No hangwa u thonifha mulisa.	9 12
Pfuloni dzanu a hu na vhukhudo. Ho anwa matope na zwi shushaho. Musi no rab u difhoma matope. Ni ongolela mikosi mihulu.	15
U bvafhi mulisa wa tshilidzi? Ane a ni khada o vhotholowa. Mililani yanu ya matope. Na tshimbila ni kha zwivhuya.	18

TSHIVENDA LUAMBO LWA DAMUNI GIREIDI YA NTHA (Bambiri la Vhuvhili) 119-1/2 L	4
---	----------

- 2.1.1 Murendi u fanyisa kholomo idzi na vhonnyi? (2)
- 2.1.2 Kholomo idzi dzi dzulela ulwa dzi ngafhi? (2)
- 2.1.3 Nga mitaladzi miraru fhedzi, sumbedzani vhudipfi ha murendi kha tshirendo itshi. (3)
- 2.1.4 Ndi zwifhio zwine ha pfi kholomo dzi ita zwone musi dzi pfuloni? (2)
- 2.1.5 Mulisa wa tshilidzi hu ambiwa mulisa-de? (2)
- 2.1.6 Murendi u fanyisa pfuloni na ngafhi? (2)
- 2.1.7 Ipfi **rogolela** li amba mini? (2)

[15]

2.2 Vhalani tshirendo tshi re afha fhasi, u ri ni do kona u fhindula mbudziso dzine dza tevhela:

Gonitshedza	
Naho musi wo kavha afha, Phapha dzau dzi tshi lelema, Vhutswu hau vhu tshi nga dzinga, U gonitshedza.	3
Gogo le wa kuvhatedza, Li tevhelaho ndila yau, Wa vha takula nga phapha, Musi u kha u tenga vhuse.	6
Musi u tshi dzunguluwa, Makumba ane wa kudzela, Ndi musukuvhutshilo.	9
Musuku u munwaho na muvhili.	12
Vha sedzesaho mishumo yau, Vha awela nga u edela khofhe. Nge vha tama makumba au. Wa ralo u thuvhula mathenga.	15

- 2.2.1 Sumbedzani vhudipfi ha murendi kha tshirendo itshi nga mitaladzi i sa fhiri mina. (4)
- 2.2.2 Gonitshedza ili li khou sedza mini? Tikedzani. (3)
- 2.2.3 Gogo le gonitshedza la kuvhatedza ndi gogo-de? (2)
- 2.2.4 Mutaladzi wa vhufumi (10) tshitanza tsha vhuraru u amba mini? (3)
- 2.2.5 Vha tevhezaho mishumo ya goni ili vha fhedza vho ita zwifhio? (2)
- 2.2.6 Gogo hu ambiwa mini? (1)

[15]

2.3 Vhalani tshirendo tshi re afho fhasi u ri ni do kona u fhindula mbudziso dzine dza do tevhela:

Sambi li shaya mulisa	
Sa likhambi li tshi tulutshelwa nama Na sambi li rabo li tshi tulutshelwa mulisa Mulisa wa ito na shanda tsha vhulondo Ane gomeleloni a tenengedza nkho Yo longwaho tomo.	3
Mulisa wa khamelo i sa gubunyedzei vhutungu A itaho dzulo na sambi mtangani A ditukufhadzaho sa lulivhe A isa sambi mafuloni a pharadiso.	6 9
Sambi li tata u bula vhuada ha vhalisa Na tshituhu tsha u li namela sa bere Tshalo ha vha u vusa khuwa na phosho Nge la tata pfumo na mboma.	12
Yesu lisa sambi lau u si rende mulisa U tekule khulunoni i re khaladzi a phambano Ine ngayo nanga dza madzembeleketete dza khuru tana Nga mihuvho ya sambi lau.	15

- 2.3.1 Mulisa ane a khou ambiwa afha ndi nnyi? (2)
- 2.3.2 Vharangaphanda vha tea u vha nga ndila-de musi vha tshi ranga phanda
vhathu? Talutshedzani (6)
- 2.3.3 Vharangaphanda vha sa koni u ranga vhathu ri vha vhona nga zwifhio? (4)
- 2.3.4 Sambi hu ambiwa nnyi? (1)
- 2.3.5 Murendi u toda sambi ili li tshi liswa nga mulisa-de? (2)

[15]

2.4 Vhalani tshirendo tshi re afho fhasi ni kone u fhindula mbudziso dzi no do tevhela:

Mitsindo yau yo fa, U muthu nge wa fema, U langwa nga swiswi Ngeno thoni wo fara	3
Ndila yau iyo, I ya mulindini, Une wa do balelwa u bva, Nge wa vha wa lino, Ngeno muya wa Mudzimu wo fhiwa.	6 9
Wau muta ndi zwililo, Vhana vhau vha do nyala, Vhanzhi vha do pfa Yehova.	12

TSHIVENDA LUAMBO LWA DAMUNI GIREIDI YA NTHA (Bambiri la Vhuvhili) 119-1/2 L	6
--	----------

Dzula fhasi u humbule, Nthe dza muhulwane a dzi naki, Tamba tshika u nake, U vhe denzhe sa Paulo Nge a si sedze shango, A funa vhutshilo hawe, A vha wa ngoho.	15
Iwe wo fara u tshinya lushaka, Ngeno mbilu i sa tendi, Mudzimu u ya u funa, Khwine ndi u lata dzau ndila, Vhunga sefo i hone, Yone musefi wa dzitshaka.	21 24

- 2.4.1 Thoho ya tshirendo itshi ndi ifhio? (1)
- 2.4.2 Ndi ngani tshirendo itshi tshi tshi wela kha vhurendi ha sathaya?
Tikedzani nga zwi re kha tshirendo. (5)
- 2.4.3 Talutshedzani mutaladzi wa 10 nga mitaladzi i sa padiho miraru. (3)
- 2.4.4 Murendi u ri tshidakwa tshi fanela u funa mini? (2)
- 2.4.5 Ndi mini zwine zwa ita uri tshidakwa tshi langwe nga swiswi? (2)
- 2.4.6 Murendi u khou toda uyu muthu a tshi ita zwifhio? (2)
- [15]**

GUMOFULU LA KHETHEKANYO YA A: [40]

**KHETHEKANYO YA B
LITAMBWA**

MBUDZISO 3

Zwo itwa – A. M. Mahamba

- 3.1 Vho-Gumani kha bugu yashu ya dirama vha vhone sa mubvumbedzwa a si wavhudi. Tikedzani likumedzwa ili nga zwi re kha bugu iyi. **[30]**

KANA

- 3.2 Vhalani mafhungo a tevhelaho ni do kona u fhindula mbudziso:

“Ndi do ni fhedza nothe namusi. Ni mphedza na vhana ni tshi imelelana nga u tongisa vhukololo. Ndi do lifhedza na lufu lwa nwana wa mme anga we na somba nga u tenda i tsiwana. Thi iti hezwo; vhushaka a vhu tou rengwa nga thoho dza vhananga lini”.

- 3.2.1 Vhuloi ni vhona vhu hone kha dirama iyi? Tikedzani nga zwi re buguni. (5)
- 3.2.2 Mulutanyi ndi nnyi kha dirama iyi? Tikedzani. (4)
- 3.2.3 Dirama ya likhaulambilu ndi dirama-de? (2)
- 3.2.4 Ndi malofha a vhone o fhalalaho, nahone o fhalalisa hani? (4)
- 3.2.5 Mubvumbedzwa dendele kha dirama iyi ndi nnyi? Tikedzani. (5)

TSHIVENDA LUAMBO LWA DAMUNI	7
GIREIDI YA NTHA	
(Bambiri la Vhuvhili) 119-1/2 L	

- 3.2.6 Ndi mini tsho vhangaho lufu lwa Nditsheni? (4)
- 3.2.7 Ndi zwifhio zwo: no sumba uri Vho-Rathiyaya a si mukoma wa vhukuma? (3)
- 3.2.8 Bulani madzina a nanga na mungome vhe vha shela mulenzhe kha bugu iyi? (2)
- 3.2.9 Ndi zwifhio zwi no sumba uri Vho-Matidze vho vha vhe mulimi? (1)

GUMOFULU LA KHETHEKANYO YA B: [30]

**KHETHEKANYO YA C
NGANEA**

MBUDZISO 4

Mitsheto ya wa – A. W. Magau

- 4.1 Ntsundeni nangoho ndi ene o vhangaho khudano vhukati ha Vho-Matambule na vhabebi vhawe. Talutshedzani izwi nga zwi re buguni iyi. [30]

KANA

- 4.2 Vhalani mafhungo a tevhelaho ni do kona u fhindula mbudziso:

“Zwino vhone baba na mmawe ngauri vha khou nnzumba ngoho ya haya mafhungo Ntsundeni thi tsha mu funa-ha. Thundu ye nda mala ngayo kha i lovhe zwayo”.

- 4.2.1 Ndi ngani muambi a tshi amba mafhungo aya? (2)
- 4.2.2 Neani dzina la muambi wa mafhungo aya. (1)
- 4.2.3 Ndi nnyi we a mu vhudza mafhungo aya ane vhabebi vhawe vha khou hana u mu vhudza one? (1)
- 4.2.4 Ayo mafhungo a no khou ambelwa Ntsundeni o vha e one naa? Tikedzani. (4)
- 4.2.5 Muambi wa aya mafhungo o pfa mafhungo a tshi bva ngafhi? (2)
- 4.2.6 Latani o rambelwa mavemu nga nnyi? Nahone o vha a tshi khou zwi itela mini? (2)
- 4.2.7 Vho-Matambule vho vho bvisa hani kha phungo yavho ya u via? (4)
- 4.2.8 Neani zwithu zwine zwa sumba uri Vho-Malabi vho vha vho pfuma. (4)
- 4.2.9 Mapholisa o vha o fara mini musi a tshi fara vha ha Zhendedzi? (3)
- 4.2.10 Ndi zwithu-de zwe zwa tshinyadza Vho-Matambule nga samba lavho la u via? (6)
- 4.2.11 “Mmbwa ya la inwe a i noni”. Murero uyu u amba mini musi ni tshi sedza zwe zwa bvelela kha nganeapufhi iyi? (1)

GUMOFULU LA KHETHEKANYO YA C: [30]

GUMOFULU: 100